

AARHUS TEATER OPSØGENDE FOYER SCENEN

Den flyvende Holberg

– en febercollage fra Rom

AF CHRISTIAN KRONMAN

Holberg, den romantiker!

»Hvor er du, mit forjættede land, som jeg har søgt, anet og aldrig set?«, spørger den tyske romantiker Georg Philipp Schmidt von Lübeck i digtet »Den fremmedes aftensang« fra 1807.

Jeg kan huske, at min tysklærer forklarede os, at når dette digt overhovedet var kommet med i skolebøgerne, så skyldtes det alene dets slutningslinje, hvor vinden tilhvisker den utrættelige vandringsmand følgende svar: »Der, hvor du ikke er, der blomstrer lykken!«

Her formåede Georg Philipp Schmidt von Lübeck ifølge tysklæreren at formulere hele romantikkens program i en enkelt linje!

Ludvig Holberg havde – med lidt flere ord – sagt nogenlunde det samme 80 år tidligere. I det første Levnedsbrev fra 1727 skriver den berejste mand tilbageskuende:

»Halvandet Aar havde jeg nu været i Paris, og var dog ikke fornøyet med at jeg havde seet Frankerige, Tydskland, Holland og Engelland, men jeg havde endnu Lyst til at see flere Stæder. Det gaaer med Begjærlighed til at reyse Udenlands, ligesom med dem, der render ned ad et steilt Bierg: thi ingen af dem kan holde stille, om de endskiønt vilde. Jeg hørte af en Fransk Student, at en Reyse fra Paris til Rom kunde ikke komme paa høyere end 20 Rdl., jeg spidsede Øren hertil, og fik og alle Omstændigheder at vide af ham, saa at enten jeg sov eller vaagede, enten jeg stod eller gik, saa stoed disse Tanker mig for Hovedet, Lysten trækkede mig til den ene Side, Fornuften til den anden; paa den ene Side stoed mig for Hovedet mit svage Legeme, min smalle Pung, Stratenrøvere, Sørovere, Støv og Heede: Paa den anden Side stoed mig for Hovedet mit svage Legeme, min smalle Pung, Stratenrøvere, Sørovere, Støv og Heede: Paa den anden Side den forfængelige Ære, som driver Menneskene, i Besynderlighed vore Landsmænd, hvilke ikke tage i Betænkning at rejse Udenlands for at see det, de lige saa got kunde see i deres Fæderneland. Jeg stridede længe med mig selv, men Lysten overvandt Fornuften....«

Her har jeg gået rundt og troet, at jeg havde Holberg godt på plads under etiketten »Rationalist«. Og så har han i virkeligheden skrevet en stor del af sit vældige værk på en undren over, at han *ikke* er det, og at lysten overvinder fornuften! I sin ungdom drømte han om at »gøre sig berømmelig ved en forvoven Gerning«. Og i sin manddom fik videnskabsmanden og historikeren sig minsandten en muse med deraf følgende »poetisk Raptus«!

Altsammen ikke lige netop det, man umiddelbart forbinder med en rationalist. Men derfra, og så til at gøre Holberg til »Romantiker«, endnu før romantikken var opfundet, er der unægteligt et spring. Jeg synes, vi skal gøre dette spring! Om ikke for andet, så for det rationalistiske i provokationen: Det er ikke altid af det gode med alle disse etiketter, som giver os en falsk opfattelse af, at vi har vores gamle digtere på plads. De lader sig ikke sådan sætte på plads. Det er sjovere at læse dem. Og kan vi ikke helt slippe for etiketterne, så vil jeg foreslå, at vi i det mindste lover hinanden at bytte lidt om på dem en gang imellem.

Kim Veisgaard, Lars Junggreen og Pia Mourier

Lars Junggreen og Kim Veisgaard

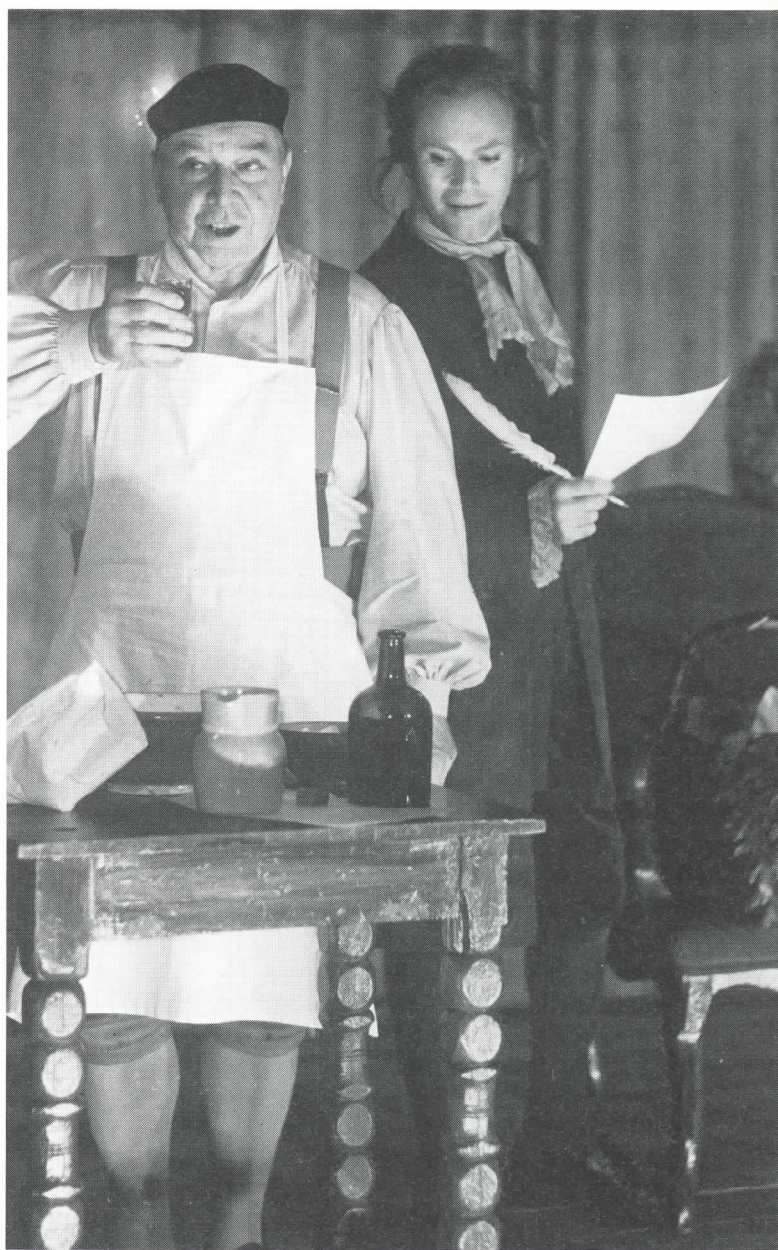
Kim Veisgaard og Pia Mourier

Lige så sværmerisk Holberg i sin ungdom kunne være med at rejse, som han fik prøvet til gavns, lige så klarhovedet nøgtern forblev han livet igennem med hensyn til fruentimmerne, som han ikke fik prøvet ret meget af. Den »stedsevarende Pebersvend« kommer flere steder i forfatterskabet ind på, at han aldrig har haft fornøjelsen af at »nyde sin Vilje med en Jomfrue«.

Hvis man kan tage Holberg som eksempel, så er denne afholdenhed så sandelig et anbefalelsesværdigt redskab for hvert det mandfolk, der skulle få lyst til at rette lidt op på mændenes sociale forsyndelser mod kvinderne igennem tiderne: Den kyske Holberg tager figenbladet fra munden og siger ting om ligestilling, der nok lader sig høre i fruentimmerselskab selv i vores kamptid! Følgende udpluk fra Epistel 199 må tjene som prøve på Holbergs – for hans tid enestående – kvindesolidaritet:

»Jeg var forgangen Uge udi et Selskab, hvor en selsom Hændelse tildrog sig. En Person listede sig til et Fruentimmer, og gav hende uformodentlig et Kys. Den *Vestalske* Jomfrue tog saadan *Douceur* saa unaadigen op, at hun i Vrede gav ham et dygtigt Ørefigen. Han studsede derved, og Selskabet ventede, at han ville gjøre *Repressalier*. Men den forurettede Person, for at vise Prøve paa sin Ærbødighed mod Quindekiønnet, gjorde en dyb *Compliment*, og kyssede den samme Haand, med hvilken Gierningen var bedreven. Det heele Selskab prisede denne hans *Politesse*. Jeg derimod dømte gandske anderledes derom, og bekiendte reent ud, at, hvis saadant var mig hændet, havde jeg *saluteret* den gode Jomfrue paa samme Maade igien, og det ikke af Vrede og Hævngierighed, men for at lade see den *Respect* man bør have for Fruentimmer; thi at kysse paa en Jomfrues Haand, af hvilken man faaer et Ørefigen, er det samme, som man vil sige: Efterdi I er et skrøbeligt *Creature*, af ingen Betydelse, og som ingen *Tort* kand gjøre mig, saa fortienner eders Gierning heller Latter end Hævn og Vreede. Intet fornuftigt Fruentimmer kand finde Behag udi saadan *Compliment*, saasom intet er haanligere, end at blive *tracteret* som en *Marionete*; og haaber jeg, at ingen *Dame* eller Jomfrue forarger sig over denne min Betænkning, men heller anseer den som Prøve paa den *Justice*, jeg stedse haver ladet see mod Fruentimmer, i det at jeg haver altid taget dem for fulde...«

Christian Kronman

Børge Hilbert og Lars Junggreen

Spinatpandekage (Crespelle con Spinaci)

Dej: 125 g (2 dl) hvedemel – 1 æg – 3 dl mælk – olie/margarine
Fyld: 500 g frisk spinat – salt, peber – 250 g ricotta ost eller hytteost – 1 æg – 1 muskatnød
Desuden: 75 g Mozarella eller Bel Paese ost

Pisk ingredienserne til dejen sammen uden klumper. Lad den stå og hvile et kvarter.

Hvis man bruger margarine til bagningen, er det nemmest at smelte den først og smøre panden med en pensel mellem hver gang. Bag pandekagerne hurtigt over rask varme. De skal naturligvis være tynde. Læg dem i en stak på en tallerken, der stilles i en lun ovn. Skyld spinaten og damp den i det vand, der hænger ved, plus et lille drys salt – 5 minutter. Lad den dryppe grundigt af. Hak den groft og rør den sammen i en skål med ricotta-ost, æg samt krydderier. Læg pandekagerne lagvis sammen med fyldet på et ovnfast fad. Riv Mozarella-osten eller skær den i tynde skiver, der skal dække den øverste pandekage. Sæt fadet i en varm ovn ved 190° i 20-30 minutter, til osten er smeltet og gylden. Skær »kagen« i trekanter.

Regi: Joe Otterstrøm
 Suffli: Anette Walsøe
 Scenemester: Kai Johansen
 Malersal: Jens Anker Olsen
 Frisør: Joan Gylling
 Rekvisitør: Viggo Bay

Produktionsleder: Jørn Walsøe
 Overregissør: Max Hansen

Foto fra afsluttende prøver:
 Rolf Linder,
 Programredaktion: Steen Mourier

Tryk: Kannike Tryk Århus

Teaterchef Jacob Kielland
Urpremiere 3. september 1984
Opføres som opsøgende forestilling i september.
Derefter på Aarhus Teater Foyer-Scene

Varighed ca. 1 time

Den flyvende Holberg

– en febercollage fra Rom

Tekst:
CHRISTIAN KRONMAN
og Ludvig Holberg

Musik:
BODIL HEISTER

Iscenesættelse:
JØRGEN HEINER

Dekoration:
JØRN WALSTØE

Kostumer:
HANNE GISSEL

Personerne:

Ludvig Holberg	LARS JUNGREEN
Giovanni, pensionatsvært i Rom	BØRGE HILBERT
Hyacinthe, hans datter	PIA MOURIER
Harlekin, hendes tilbeder	KIM VEISGAARD
Klaver og harmonika	BODIL HEISTER
I karnevalsoptoget	ANETTE WALSTØE
	JOE OTTERSTRØM

Ludvig Holberg rejste i efteråret 1715 fra København mod Rom. Han ankom i oktober samme år, da var han 30 år. Holberg opholdt sig i den italienske hovedstad til februar året efter, og det meste af tiden indlogerede han sig hos Giovanni Baptista Carlieris, der formentlig drev sit pensionat i Hattemagernes Gade i nærheden af Piazza Navona.

I sine memoirer skriver Ludvig Holberg bl. a.:
»det heele Huus blev fuldt af Comoediant-spillerne, som lige til den mørke nat excercerede sig, hvorved de plagede mig, som var syg af Feberen, om Natten, og forstyrrede mig i mine Studeringer om Dagen«.

Lars Junggreen

Pia Mourier og
Lars Junggreen
bag Holberg-
masken